

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/archiwum/140630,Infografika-Plebiscyt-na-Gornym-Slasku.html>
27.02.2026, 15:09

Infografika „Plebiscyt na Górnym Śląsku”

19.03.2024

W przededniu setnej rocznicy plebiscytu na Górnym Śląsku prezentujemy najnowszą infografikę, przygotowaną przez Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Katowicach – „Plebiscyt na Górnym Śląsku”. Jest to trzecia odsłona projektu zapoczątkowanego w 2019 r., w którym opracowujemy infografiki dotyczące wydarzeń w regionie w latach 1919–1922. Na planszy można znaleźć podstawowe informacje na temat kampanii plebiscytowej, przebiegu oraz konsekwencji plebiscytu na Górnym Śląsku, który odbył się 20 marca 1921 r. Jej sporą część zajmują przykłady polskiej i niemieckiej propagandy plebiscytowej – gazety, pocztówki, czy plakaty. Zawiera ponadto mapę, 3 diagramy i kalendarium wydarzeń.

Infografika jest bezpłatna i dostępna dla nauczycieli w Przystanku Historia – Centrum Edukacyjnym IPN w Katowicach od 19 marca 2021 r. (ul. św. Jana 10, III piętro).

W opracowaniu znajduje się jeszcze infografika dotycząca III powstania śląskiego.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Infografika

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ
Oddział w Katowicach

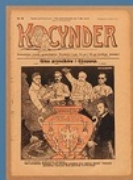
Plebiscyt na Górnym Śląsku

Lokal wyborczy w Katowicach,
20 marca 1921 r.

OBRAZ NIEMIEC W POLSKIEJ PROPAGANDZIE PLEBISCYTOWEJ

- parostwo agresywne, odpowiedzialne za wybuch I wojny światowej;
- stojące u progu katastrofy gospodarczej, wywołanej długimi, koniecznością spłaty reparacji wojennych, inflacją oraz spadkiem wartości marki niemieckiej;
- próbujące zwyciężyć plebiscyt przekupstwem, kłamstwem i przemocą;
- przeciwnik polskiej kultury i tradycji;
- ciemnica polskiego społeczeństwa, wyzyskujący polskich robotników.

„Kacynder”, czasopismo satyryczne wydawane od 1920 r.

„Der Weiss Adler” [pol. „Biały Orzeł”], polskie pismo wydawane w języku niemieckim

HIER ZWANG, ELEND, BODENHUNGER.

DORT AGRARREFORM UND WOHLSTAND.

Polska ulotka plebiscytowa wydana ok. 1921 r.

Polski plakat plebiscytowy

ZASADY PRZEPROWADZENIA PLEBISYTU

Prawo głosowania przysługiwało osobom obojga płci, które:

- urodziły się na obszarze plebiscytowym;
- ukończyły 20 lat w dniu 1 stycznia 1921 r.;
- zamieszkiwały obszar plebiscytowy co najmniej od 1 stycznia 1904 r.;
- zamieszkiwały go przed 1 stycznia 1904 r., ale zostały wydalone przez władze niemieckie.

Nad przebiegiem plebiscytu czuwały:

- Komitety Partytacyjne i Biura Głosowania w gminach;
- Biura Międzysojusznicze w powiatach.

OBRAZ POLSKI W NIEMIECKIEJ PROPAGANDZIE PLEBISCYTOWEJ

- „partstwo sezonowe” odrzucające się w chaos, niestabilność;
- stojące na niskim stopniu cywilizacyjnym, zacofane, biedne;
- nastawione na militarizm;
- pogrążone w problemach gospodarczych, spowodowanych inflacją i upadkiem polskiej marki;
- niezdolne do zapewnienia Górnemu Śląskowi, jako obszarowi uprzemysłowionemu, rozwoju gospodarczego.

„Pieron”, czasopismo satyryczne wydawane od 1920 r.

„Kraj Górnośląski”, niemieckie pismo wydawane w języku polskim

Fragment niemieckiej ulotki plebiscytowej wydanej ok. 1920 r.

Fragment niemieckiej ulotki plebiscytowej wydanej ok. 1920 r.

Niemiecka ulotka propagandowa wydana ok. 1920 r.

Kalendarium Plebiscytu na Górnym Śląsku

1919

28/06/ • podpisanie traktatu wersalskiego (art. 88 zawierał zapis o przeprowadzeniu plebiscytu na Górnym Śląsku)

16-17/08/ I powstanie śląskie

24/08/

1920

11/02/ • przybycie Międzysojuszniczej Komisji Rządzącej i Plebiscytowej do Opola

20/02/ • mianowanie Wojciecha Korfanteo polskim komisarzem plebiscytowym, początek polskiej kampanii plebiscytowej

18/08/ II powstanie śląskie

29/08/

1921

23/02/ • oficjalne ogłoszenie daty plebiscytu

20/03/ • PLEBISYCYT

22/03/ • odezwa Wojciecha Korfanteo, w której wysunął propozycję podziału spornego terenu zgodnie z tzw. „linią Korfanteo”. Ogłoszenie zwycięstwa w plebiscycie przez stronę niemiecką

02-03/05/ • wybuch III powstania śląskiego

Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Katowicach

Wykorzystano zbiory:
Archiwum Archidiecezjalnego w Katowicach
Biblioteka Narodowa
Muzeum Powiatu Śląskich
Narodowe Archiwum Cyfrowe
Śląskiej Biblioteki Cyfrowej

WOJNA PAPIEROWA

pojęcie stosowane do określenia walki propagandowej, prowadzonej na Górnym Śląsku przed mającym się odbyć plebiscytem. Swoją nazwę wzięła od wielkości i masowości wykorzystywanych papierowych środków w reklamie: gazet, plakatów, ulotek, odezw, pocztówek, nalepek, czy broszur.

TRUDNOŚCI W INTERPRETACJI WYNIKÓW PLEBISYTU

Zgodnie z aneksem do traktatu wersalskiego podział obszaru plebiscytowego miał nastąpić z uwzględnieniem wyników głosowania oraz położenia geograficznego i znaczenia gospodarczego poszczególnych miejscowości

NIEMCY jako zwycięzcy domagali się pozostawienia całego spornego terytorium w granicach Niemiec

POLSKA zażądała podziału Górnego Śląska wzdłuż tzw. „linii Korfanteo” i przyliczenia 5% obszaru plebiscytowego, obejmującego gminy wschodnie, w których większość głosowała za Polską

WIELKA BRITANIA I WŁOCHY proponowali przyłączenie do Polski jedynie niewielkiego terenu, stanowiącego 25% powierzchni i obejmującego powiat pszczyński, rybnicki i kilka miejscowości powiatu katowickiego

FRANCJA uznała, że Polska powinna otrzymać wschodnie powiaty Górnego Śląska wraz z okręgiem przemysłowym

PLEBISYCYT W LICZBACH

1 221 274	osób uprawnionych do głosowania
1 190 637	oddanych głosów
479 365	oddanych głosów za Polską
707 393	oddanych głosów za Niemcami
191 308	emigrantów głosowało

Pliki do pobrania

[Infografika „Plebiscyt na Górnym Śląsku”. \(pdf, 3.85 MB\)](#)
